

***INSTRUMENTI PRAĆENJA I VREDNOVANJA
KARATE TRENINGA***

- U tehnološkoj strukturi svakog savremeno organizovanog rada na jasno određenom mestu nalazi se i verifikativna faza rada. Vrednovanje u trenažnom radu izraženo je stalnim i sistematskim nastojanjem da se obezbedi permanentna evidencija o svim značajnim podacima, sistematsko proveravanje svih postignuća i blagovremeno vrednovanje svih ostvarenja u trenažnom radu.
- Područje praćenja i vrednovanja obrazovno-vaspitnog rada tokom trenažnog procesa i rezultati toga rada do sada su kog nas bili potpuno zapostavljeni. Iako je nepodeljeno mišljenje da bi se izgradnjom, uvođenjem i doslednim ostvarivanjem funkcionalnog i konzistentnog sistema praćenja i vrednovanja brzo podigao nivo kvaliteta rada trenera, a time i trenažnog procesa uopšte. Dakle, potrebno je vrednovati ne samo rezultat, već i proces dolaženja do rezultata.
- Nužno je prvenstveno, pojačano stručno permanentno praćenje što implicira egzaktnije i sistematičnije analiziranje uspešnosti.
- Da bismo ostvarili uvid u izbor sadržaja, postupaka, metoda, oblika i sredstava u realizaciji programskih zadataka, neophodno je izraditi instrumente za praćenje i vrednovanje treninga.
- Praćenje, kontrola i vrednovanje nisu samo u funkciji pokretanja trenera i karate sportista na veće individualne napore, već i u funkciji trajne korekcije negativnih, a stimulisanje pozitivnih procesa u trenažnom radu.
- Da se ne bi komplikovao sistem, predložili smo maksimalno jednostavne, ali primenjive i efikasne evaluativne instrumente sa skalom na pet nivoa procenjivanja didaktičko-metodičke organizacije, psihološko-pedagoških postupaka, socijalne interakcije u grupi i položaja trenera i karate sportista u trenažnom procesu. Ovo će nam omogućiti da lakše sagledavamo, procenjujemo, korigujemo, usmeravamo i vrednujemo aktivnosti trenera i karate sportista.

***ELEMENAT PROCENE BR.1:
TRENING JE (NIJE)POČEO NA VREME***

- 5 Trener je počeo i završio trening na vreme sa ravnomernim rasporedom i efikasnim korišćenjem vremena u okviru strukture treninga.
- 4 Trener je trening počeo i završio na vreme sa ravnomernim rasporedom vremena u okviru strukture treninga, ali je korišćenje vremena u toku treninga moglo biti nešto efikasnije.
- 3 Trener je trening počeo i završio na vreme, ali je raspodela vremena u okviru strukture treninga bila neravnomerna pa je trening izgubio na kvalitetu.
- 2 Trener je trening počeo na vreme, ali je zbog neravnomerne raspodele vremena u okviru strukture treninga nedostajalo vreme za završni deo.

- 1 Trener je zakasnio na trening pa je zbog toga čitava struktura treninga poremećena.

**ELEMENAT PROCENE BR.2:
STEPEN OPERATIVNOSTI DEFINISANIH CILJEVA
KOJE NA TRENINGU TREBA REALIZOVATI**

- 5 Cilj je saopšten jasno i celovito sa navođenjem težišnih zadataka koji ukazuju na suštinu i značaj nastavnih sadržaja predviđenih za taj trening, kao i na njihovu vezu sa prethodnim gradivom.
- 4 Cilj je saopšten jasno i celovito sa navođenjem težišnih zadataka koji se u prvom redu odnose na neposredne efekte tog treninga.
- 3 Cilj treninga je saopšten, ali je formulacija previše neprecizna i uopštena bez navođenja težišnih zadataka.
- 2 Cilj treninga nije izdvojen i saopšten kao poseban element treninga, ali je nakon realizacije treninga trener povremeno skretao pažnju na značaj sadržaja koji se na tom treningu obrađuju.
- 1 Trener nije definisao karate sportistima cilj i značaj treninga kao i sadržaje koji se na tom treningu obrađuju.

**ELEMENAT PROCENE BR.3:
IZBOR OBLIKA RADA U ODNOSU NA SADRŽAJ
I CILJ TRENINGA**

- 5 Trener koristi one oblike rada (individualni, tandem grupni) koji omogućavaju maksimalno angažovanje karate sportista tokom čitavog treninga.
- 4 Trener koristi one oblike rada koji omogućavaju angažovanje karate sportista na treningu u pojedinim njegovim fazama.
- 3 Trener koristi frontalni oblik rada, pri čemu nastoji da angažuje karate sportiste tokom čitavog treninga.
- 2 Trener koristi frontalni oblik rada, a angažovanje karate sportista tokom treninga je minimalno.
- 1. Trener koristi frontalni oblik rada, pri čemu se isključivo on angažuje na treningu.

**ELEMENAT PROCENE BR.4:
IZBOR NASTAVNIH METODA U ODNOSU NA
SADRŽAJ I CILJ TRENINGA**

- 5 Trener je izabrao i primenio savremene metode rada, čija je primena omogućila da se trening u celini uspešno realizuje.
- 4 Trener je izabrao i primenio savremeni metod rada na treningu, ali je u njihovoj primeni bilo izvesnih propusta, što se osetilo i u realizaciji treninga.
- 3 Trener je izabrao klasičan metod rada i uspešno ga koristio tokom čitavog treninga.
- 2 Trener je izabrao i koristio klasičan način rada, i pored toga što je postojala mogućnost za korišćenje nekog drugog savremenijeg načina u odnosu na sadržaj i cilj treninga.
- 1 Izbor nastavnih metoda je u celini neadekvatan u odnosu na sadržaj i cilj treninga.

**ELEMENAT PROCENE BR.5:
IZBOR NASTAVNIH SREDSTAVA U ODNOSU
NA SADRŽAJ I CILJ TRENINGA**

- 5 Trener je izabrao i koristio savremena nastavna sredstva, čiji je kvalitet i kvantitet usklađen sa sadržajem i ciljem treninga.
- 4 Trener je izabrao i koristio savremena nastavna sredstva, ali je njihov kvantitet nedovoljno usklađen sa sadržajem i ciljem treninga.
- 3 Trener je izabrao klasična nastavna sredstva, čiji je kvalitet i kvantitet usklađen sa sadržajem i ciljem treninga.
- 2 Trener je izabrao klasična nastavna sredstva, a imao je mogućnosti za korišćenje savremenijih nastavnih sredstava u odnosu na sadržaj i cilj treninga.
- 1 Sem žive reči trener nije koristio ništa drugo na treningu, iako je postojala mogućnost i potreba za korišćenjem savremenijih i raznovrsnijih nastavnih sredstava.

**ELEMENAT PROCENE BR.6:
STEPEN ANGAŽOVANJA KARATE SPORTISTA
TOKOM GLAVNOG DELA TRENINGA**

- 5 U toku glavnog dela treninga angažovanje karate sportista je maksimalno i inspirativno sa mogućnošću ispoljavanja njihove inicijative, tako da to trening čini izuzetno dinamičnim, a karate sportiste posebno aktivnim.
- 4 U toku glavnog dela treninga angažovanje karate sportista je maksimalno, ali nedostaje nešto više njihove inicijative koja trening čini dinamičnim i karate sportiste više aktivnim.
- 3 U toku glavnog dela treninga trener povremeno i situaciono angažuje karate sportiste, što u izvesnoj meri može da utiče na dinamiku treninga.
- 2 U toku glavnog dela treninga angažovanje karate sportista je minimalno, tako da to angažovanje nije doprinelo kvalitetu treninga.
- 1 Tokom glavnog dela treninga angažovanje trenera je bilo takvo da karate sportisti nisu imali nikakvu mogućnost da se uključe u njegovu realizaciju.

**ELEMENAT PROCENE BR.7:
ODNOS I SARADNJA TRENERA I KARATE SPORTISTA**

Ocena 5

- Trener se obraća karate sportistima sa puno takta i strpljenja sa željom da ih maksimalno uključi u realizaciju treninga.

Ocena 4

- Odnos trenera prema karate sportistima je taktičan, dobronameran i pun razumevanja. Svojim stavom trener stvara mogućnost da ih maksimalno angažuje na treningu.

Ocena 3

- Odnos trenera prema karate sportistima je vrlo korektan, ali pomalo suzdržan i hladan. Na prilično formalnoj osnovi, podstiče komunikaciju.

Ocena 2

- Trener nastoji da u komunikaciji sa karate sportistima pokaže razumevanje i strpljenje. Pokušava da uspostavi dvosmernu komunikaciju. Međutim, često se zaboravi i biva nestrpljiv.

Ocena 1

- Trener u komunikaciji sa karate sportistima pokazuje krajnje nestrpljenje i netolerantnost, a ponekad taj stav prema njima sadrži elemente uvredljivosti.

**ELEMENAT PROCENE BR.8:
POSTAVLJANJE ZADATAKA KARATE SPORTISTIMA**

- 5 Trener postavlja jasne i nedvosmislene zadatke koji se odnose na bitne nastavne sadržaje i zahtevaju od karate sportista intenzivne aktivnosti.
- 4 Trener postavlja jasne i nedvosmislene zadatke koji se odnose na bitne nastavne sadržaje, ali ne zahtevaju u dovoljnoj meri od karate sportista intenzivne aktivnosti.
- 3 Trener postavlja jasne i nedvosmislene zadatke, koji od učenika sportista uglavnom zahtevaju intenzivne aktivnosti.
- 2 Zadaci su dosta uopšteni i neprecizni, što treneru ne omogućava da bude dovoljno efikasan na treningu.
- 1 Zadaci su vrlo uopšteni, nejasni i dvosmisleni. što čini komunikaciju između trenera i karate sportista neuspešnom.

**ELEMENAT PROCENE BR.9:
DA LI TRENER VREDNUJE ZNANJE I ZALAGANJE
KARATE SPORTISTA**

- 5 Trener vrednuje karate sportiste na osnovu postojećih objektivnih pokazatelja (stanja razvoja fizičke pripremljenosti i koordinacionih sposobnosti, stepena demonstracije tehničko-taktičkih veština i primene tehnike) i njihovo zalaganje, uz nastojanje da isključi svaki subjektivizam i moguće delovanje halo-efekta i u tome u potpunosti uspeva.
- 4 Trener vrednuje karate sportiste na osnovu objektivnih pokazatelja (stanja razvoja fizičke pripremljenosti i koordinacionih sposobnosti, stepena demonstracije tehničko-taktičkih veština i primene tehnike) i njihovo zalaganje, uz nastojanje da isključi subjektivizam i halo-efekat, ali mu to ne uspeva uvek.
- 3 Trener vrednuje karate sportiste na osnovu objektivnih pokazatelja, ali često insistira samo na ličnoj proceni, jer mu je ona jedino, pravo merilo objektivnosti.
- 2 Trener nastoji da vrednuje karate sportiste na osnovu objektivnih pokazatelja, ali uprkos tome, njegova lična procena je uvek najvažnija, čak i onda kada je u suprotnosti sa objektivnim pokazateljima.
- 1 Trener nema ustaljenih kriterijuma u vrednovanju, tako da se ne može ni zaključiti šta je u tom procesu najvažnije, što na karate sportiste deluje vrlo negativno.

**ELEMENAT PROCENE BR.10:
POVEZIVANJE NASTAVNIH SADRŽAJA
SA PRAKTIČNOM PRIMENOM**

Ocena 5

- Trener je ukazao karate sportistima na značaj nastavnih sadržaja u primeni sportskih tehnika, uz prikaz situacionih primera i dao instrukciju problemskog karaktera.

Ocena 4

- Trener je ukazivao karate sportistima na značaj nastavnih sadržaja u primeni sportskih tehnika, uz prikaz situacionih primera. Instrukcija je data u vidu objašnjenja "kako treba raditi", a manje u vidu izazivanja problemske situacije.

Ocena 3

- Trener je povezivao gradivo sa praksom u primeni sportskih tehnika, ali su mu nedostajali situacioni primeri. Data su, uglavnom, uputstva i kraća objašnjenja.

Ocena 2

- Povezivanje gradiva sa praksom u primeni sportskih tehnika bilo je minimalno i vrlo površno.

Ocena 1

- Iako je postojala mogućnost da se gradivo poveže sa praksom u primeni sportskih tehnika, trener to nije uradio.

**ELEMENAT PROCENE BR.11:
DA LI SU U REALIZACIJI TRENINGA PRISUTNI ELEMENTI
INDIVIDUALIZIJE TRENINGA, PROBLEMSKOG PRISTUPA I DRUGA
INOVATIVNA REŠENJA**

- 5 Prilikom realizacije treninga, trener je dosledno iskoristio mogućnosti za unošenje nekog elementa savremene nastave (individualizacija treninga, problemski pristup i uvođenje nove nastavne metode) i u odnosu na taj elemenat, trening je bio vrlo uspešen.
- 4 Prilikom realizacije treninga trener je iskoristio mogućnost za unošenje nekog elementa savremene nastave (individualizacija treninga, problemski pristup, uvođenje nove nastavne metode) međutim, nedostajala je veća umešnost u njihovoj primeni.
- 3 Trening je bio klasičan u svakom pogledu, što je bilo u skladu i sa nastavnim sadržajima i ciljem treninga.
- 2 Trening je bio klasičan, a postojala je mogućnost da se u nekim fazama treninga uvede neki od elemenata savremene nastave.
- 1 Trener u realizaciji treninga nije uveo ni jedan od elemenata savremene nastave, iako je postojala i potreba i mogućnost za to.

**ELEMENAT PROCENE BR.12:
DA LI JE I KAKO U ZAVRŠNOM DELU TRENINGA IZVRŠENA ANALIZA I
VREDNOVANJE RADA NA TRENINGU**

- 5 U završnom delu treninga, trener je na odgovarajući način ponovio i napravio sintezu obrađenog gradiva, izvršio analizu rada grupe u celini i ukazao na kvalitet i stepen angažovanja pojedinih karate sportista.
- 4 U završnom delu treninga, trener je na odgovarajući način ponovio i napravio sintezu gradiva, izvršio analizu rada grupe u celini, ali mu je nedostajalo više individualnog pristupa u oceni angažovanja pojedinih karate sportista.
- 3 U završnom delu treninga, trener je ponovio i napravio sintezu gradiva, ali mu je nedostajala analiza angažovanja karate sportista na treningu.
- 2 U završnom delu treninga, trener nije imao vremena da obnovi gradivo, ali je ponudio karate sportistima mogućnost da pitaju ono što im nije jasno.
- 1 Zbog neadekvatnog korišćenja vremena, završnog dela treninga nije ni **bilo**.

**ELEMENAT PROCENE BR.13:
IZBOR I KOMPOZICIJA METODSKIH I DIDAKTIČKIH ELEMENATA
U ODNOSU NA SADRŽAJ I CILJ TRENINGA**

Ocena 5

- Izbor i primena didaktičko-metodičkih elemenata je u potpunosti odgovarala cilju treninga koji je jasno naznačen.

Ocena 4

- U celini, izbor didaktičko-metodičkih elemenata je usklađen sa ciljem treninga. Međutim, nedostajalo je nešto više efikasnosti u njihovoj primeni.

Ocena 3

- Izbor didaktičko-metodičkih elemenata u odnosu na cilj treninga je mogao biti kreativniji.

Ocena 2

- Postoje značajni propusti u izboru didaktičko-metodičkih elemenata u odnosu na cilj treninga (nedostaju odgovarajuća nastavna sredstva, odgovarajuće nastavne metode, odgovarajući oblik rada).

Ocena 1

- Trener je napravio potpuno pogrešan izbor didaktičko-metodičkih elemenata u odnosu na cilj treninga.

**ELEMENAT PROCENE BR.14:
U KOM STEPENU JE TOK TRENINGA BIO ADEKVATAN
PISANOJ PRIPREMI TRENINGA**

Ocena 5

- Tok treninga je bio u potpunosti adekvatan pisanoj pripremi treninga koja je ispravno popunjena.

Ocena 4

- I pored toga što je priprema ispravno popunjena, u realizaciji treninga je došlo do nekih neznatnih, ali prihvatljivih odstupanja.

Ocena 3

- Priprema je bila potpuna i ispravno popunjena, ali je trener iz neobjašnjivih razloga odstupio od nje.

Ocena 2

- Tok treninga je bio u skladu sa pisanom pripremom koja je bila nepotpuna i krajnje formalno popunjena.

Ocena 1

- Trener je realizovao trening bez pripreme.

PODRUČJE PROCENE PROCENE	Red. br.	ELEMENTI PROCENE	SKALA PROCENE
Elementi pripreme i uvodjenje u rad	1.	Trening je (nije) počeo na vreme	0 1 2 3 4 5
	2.	Stepen operativnosti definisanih ciljeva koje na treningu treba realizovati	0 1 2 3 4 5
Didaktičko- metodički elementi treninga	3.	Izbor oblika rada u odnosu na sadržaj i cilj treninga	0 1 2 3 4 5
	4.	Izbor nastavnih metoda u odnosu na sadržaj i cilj treninga	0 1 2 3 4 5
	5.	Izbor nastavnih sredstava u odnosu na sadržaj i cilj treninga	0 1 2 3 4 5
Angažovanje karate sportista i dinamika rada	6.	Stepen angažovanja karate sportista tokom glavnog dela treninga	0 1 2 3 4 5
	7.	Odnos i saradnja trenera i karate sportista	0 1 2 3 4 5
Elementi vrednovanja znanja karate sportista	8.	Postavljanje zadataka karate sportistima	0 1 2 3 4 5
	9.	Da li trener vrednuje znanje i zalaganje karate sportista	0 1 2 3 4 5
Posebne vrednosti treninga	10.	Povezivanje nastavnih sadržaja sa praktičnom primenom	0 1 2 3 4 5
	11.	Da li su u realizaciji treninga prisutni elementi individualizacije treninga, problemskog pristupa i druga inovativna rešenja	0 1 2 3 4 5
Analiza i vrednovanje rada	12.	Da li je i kako u završnom delu treninga izvršena analiza i vrednovanje rada na treningu	0 1 2 3 4 5
Kvalitet pripreme treninga	13.	Izbor i kompozicija metodskih i didaktičkih elemenata u odnosu na sadržaj i cilj treninga	0 1 2 3 4 5
	14.	U kom stepenu je tok treninga bio adekvatan pisanoj pripremi treninga	0 1 2 3 4 5
UKUPNO BODOVA		ARITM.SR. OSVOJENIH BODOVA	

Zaključak

- Na primeru 14 elementa procene koje, svakako, treba dorađivati pokušali smo pokazati da je moguće pratiti i vrednovati trenažni rad. U tom smislu smo na osnovu ponuđenih elemenata procene predložili i tehnologiju vrednovanja koja omogućuje izvođenje rejtinga karate trenera.
- Na osnovu instrumenata za praćenje i vrednovanje karate treninga i izvršenih analiza, moguće je izračunati didaktičku efikasnost posmatranih treninga, vršiti upoređivanje različitih karate trenera i na osnovu toga pružati pedagoško-instruktivnu pomoć.
- Svi ovi instrumenti trebalo bi da posluže za objektivniju procenu didaktičko-metodičke zasnovanosti treninga, a sve u cilju unapređenja stručno-pedagoškog rada trenera sa karate sportistima.
- Inače, vrednovanje u trenažnom radu je ozbiljan problem koji je u trajnoj preokupaciji stručnih i naučnih istraživanja. Zato ne očekujemo da se AD-HOC projektom mogu postići spektakularni rezultati. Ne očekujemo, ni da je moguće konstruisati nekakav idealan model. Ali, očekujemo da se postojeća praksa i teorija prerade, te da se stvaralačkom implementacijom različitih elemenata dođe do primenjivog razvojnog modela, koji će kao takav stimulisati ne samo kvalitet trenažnog procesa, već podsticati razvoj svakog karate trenera u pravcu njegovog permanentnog obrazovanja.

Ovo je rad koji je prezentovan na Naučno stručnom simpozijumu u organizaciji Karate saveza Vojvodine 2005. godine.